

Historieglimt 56 – Per Øverland

Buran

Burannavnet er ikke særlig gammelt på Lademoen, men det er godt innarbeidet. Nå tenker en vel helst på bussholdeplassene i krysset mellom Innherredsveien og Mellomveien ved Lademoen park, som offisielt heter Eli plass. Begge disse navnene kommer fra gårder som lå her tidligere. TUNET på Eli plass gård lå mellom Lademoen kirke og Lademoen skole og ble revet i 1906. Buranhusene lå nær krysset der Mellomveien tar av fra Innherredsveien. Jordene der parken nå ligger er tatt fra de to gårdene. Den vestligste delen fra Buran og den østligste fra Eli plass gård. Begge gårdene ble overtatt av kommunene. Eli plass gård ble tatt i bruk av Strinda herred til skole, bank og kommunelokaler da herredet ble opprettet. Det skjedde da kommunene i Norge ble opprettet ved loven om formannsskap i 1839, men allerede på 1700-tallet var Strinda tingstue eller rettslokale på Eli plass gård.. I 1841 ble Eli plass innkjøpt for å bli Strindas første fastskole. I realiteten lå sentrum i det store Strinda herred her hvor Lademoen kirke ligger idag. I 1891 overtok Trondhjems Byggeselskap Buran gård og slo den sammen med gården Lykkens Prøve som hadde sine hus der UFFA-huset senere lå. Den delen av Buran som ble til Lademoen park, ble overtatt av Trondheim kommune omkring 1900.

Burans gårdshistorie startet med utskilling av en parsell av Rønningsmoen i 1863 og solgt til bakermester Anton C. Franck. Rønningsmoen var opprinnelig en husmannsplass og ble utskilt fra Rønningen gård i 1848 og kjøpt av Nikoline Lorck. Buran, gårdsnummer 9, bruksnummer 51, hadde til en begynnelse et annet navn. Gården tilhørte først familien Franck og ble kalt Francks Minde. Senere ble den overtatt av tømmermann Peter Buran fra Frol og fikk navn etter ham. I 1891 ble gården, som nevnt, overtatt av Trondhjems Byggeselskap for å bli byggegrunn.

Buran utviklet seg til sentrum på Lademoen. Det ble et viktig sentrum for kommunikasjon og fikk både leiegårder og flere viktige fabrikker og institusjoner. Allerede i 1898 kom den store hermetikkfabrikken Trondhjems Preserving Company. Idag står de tre fabrikkbygningene mot Innherredsveien. Bygget mot Aslak Bolts gate stod ferdig i 1900, den neste i 1911 og den nyeste kom senere. De tre er ulike, men alle er gode eksempler på eldre industribygg. Nederst i Frostaveien lå en annen stor hermetikkfabrikk, Trondhjem Canning and Export Company. Flere av fabrikkbygningene er nå bygd om til hybler og leiligheter, ikke minst for studenter. Mellom Innherredsveien og Gamle Kongevei ble det bygd en rekke leiegårder som stadig er i bruk.

Buranbanen og trikken er egne kapitler i Burans historie. Der Buranbanen lå, er det nå et populært parkbehandlet område selv om barn og ungdom i strøket hadde trengt en idrettsplass også idag. Buranbanen eller Buran ballplass ble opparbeidet i 1930. Den har gått under mange navn: Ravnbanen, Ørnbanen eller Idrettsplassen på Buran. Den lå mellom Gamle Kirkevei, Gamle Kongevei og Tautragata. Den ble først benyttet av Sportsklubben Ravn og senere av Sportsklubben Ørn. Den ble særlig brukt til skøyteløp og fotball.

Lenge har Buran vært et trafikkknutepunkt. Her skilte den gamle landeveien til bygdene i øst seg fra en av de to hovedveiene til Lade, kirkeveien til gamle Lade kirke. Den kollektive trafikken begynte med bussen. Det var ikke buss som gikk med bensin, diesel eller gass. Det første var hesteomnibussen som startet i 1893. Ordet omnibus er latin og betyr «for alle». Det ble til vårt ord buss. Hestene hadde sin stall der trikkestallen står i Mellomveien. Der stod også de store, tunge vognene om natta. Hesteomnibussen gikk mellom Buran på Lademoen og Ilevollen. Allerede i 1901 ble den erstattet av den elektriske sporveien. På engelsk ble den kalt «the electric tramcar». Det ble hos oss forkortet til trikk. Trikken fra Buran har spilt en viktig rolle i byen i mange år. Idag dominerer store og velutstyrte busser av mange slag.